

ВЪТРЕШНО СЪЮЗНА ДЕЙНОСТ Извънредно Общо събрание на пълномощниците от регион София

Моралната страна на въпроса

Не подминахме и тази година

По всякаш наложила се вече от година и половина традиция в РСО София и тази пролет, на 10 май, бе проведено извънредно Общо събрание на пълномощниците от регион София, или както сме свикнали да го наричаме Конференция. Както е тръгнало, тези форуми вече започват да стават обичайни за София, тъй като в рамките на година и половина се сблъскахме с няколко случая на предсрочно освобождаване от длъжност на организационни кадри. През 2006 РУС освободи Боян Чонос от длъжността председател на РСО и избра за временно изпълняващ длъжността Надя Томбушева. Година по-късно РКС установи някакви нарушения в работата на г-жа Томбушева, описани в един твърде пародиен откъм съдържание документ, което наложи нейното освобождаване на извънредно общо събрание. Длъжността председател на РСО, след избор от страна на пълномощниците от район София, пое Асен Алтънов. За цялгодина той действително успя да съживи софийската организация, успя да организира множество мероприятия, създаде много полезни връзки с общината и осигури много средства за ремонтването и подобряването на някои проблемни участъци, което значително улесни придвижването на незрящите софиянци.

Всичко тръгна сякаш по мед и масло в софийската организация и точно тогава се случи събитието, довело до свикването на следващото извънредно Общо събрание на пълномощниците от София. В началото на ноември 2007 постъпи жалба от Росица Кирилова, незрящо момиче от Казанлъшкото село Копринка, в която тя твърди, че служителят на ССБ Сергей Дубина, упълномощен да разпространява говорещата компютърна програма "SpeechLab", и е предоставил софтуера срещу сумата от 30 лв., въпреки ангажимента на ССБ да разпространява програмата безплатно, според волята на дарилите я институции.

Жалбата бе адресирана, освен до председателя на Контролния съвет на ССБ, и до множество инстанции - председател на ССБ, председател на РСО София, Българска асоциация за компютърна лингвистика, "Майкрософт България", Национално читалище на слепите "Луи Брайл" и фондация "Хоризонти". След като разгледа жалбата, председателят на КС на ССБ Маньо Алексиев я предостави на г-н Дубина, като изиска от него писмени обяснения по нея. Дубина заема длъжността председател на РКС. След като получи писмените обяснения, които изглежда не бяха оценени като удовлетворителни, КС на ССБ излезе с решение Сергей Дубина да бъде предсрочно освободен от заеманата длъжност председател на РКС по чл. 13 от Устава на ССБ и за временно изпълняващ бе избран един от членовете на РКС.

Според последните изменения в Устава на ССБ това наложи свикването на извънредно Общо събрание на пълномощниците от София в 6-месечен срок от освобождаването.

Както вече стана дума, то се проведе на 10 май с една единствена точка - избор на председател на РКС. От 92-ма пълномощници на събранието присъстваха 65 - изглежда за занижения кворум допринесе не само съботният ден, а и слабата заинтересованост.

Затова пък като гост присъства председателят на ССБ Васил Долапчиев.

В началото председателят на КС на ССБ Маньо Алексиев разясни обстоятелствата и причините, довели до предсрочното освобождаване на Дубина от заеманата от него длъжност председател на РКС. Оказа се, че месеци преди постъпването на писмената жалба от Росица Кирилова в Контролния съвет на ССБ, в публичното пространство са се вихрили оживени дискусии по този въпрос. Проблемът е бил разискван в различни форуми на сайтове, където нееднократно се е поставял въпросът какви мерки ще предприеме Съюзът на слепите в България. Едва след като сигналът е постъпил писмено, КС се заема да го разгледа и да излезе със становище по този проблем.

В писмените обяснения, дадени от г-н Дубина пред Контролния съвет на ССБ, той не отрича факта на получаването на сумата от 30 лв., като посочва обаче съвсем други причини за това, а именно, че месеци наред е обучавал незрящото момиче на работа с компютър дистанционно - по телефона и през skype. Според същото обяснение парите са били и с цел покриване на пътни разноски на Дубина до

село Копринка, където той гостува в края на юни миналата година, за да обучава Росица.

Това налага момичето да изпрати второ писмо с допълнителни пояснения, като в него опровергава някои от твърденията на г-н Дубина и уточнява някои несъвпадения във фактите, а именно, че при гостуването си в Копринка Дубина е предпочел да се отдаде на далеч по-приятното занимание риболов и че всъщност посещението му е било чиста форма самопокана. Следват срещи с председателя на ССБ и очни ставки с трети лица, ангажирани със случая, на които се изяснява, че разходите по пътуването на Дубина до Копринка не са били за негова сметка. В крайна сметка е установен единствено фактът на получаването на сумата, но остават неясноти около това за какво именно тя е заплатена. Истината е, че от една страна никога не може да се докаже плащане, извършено на 4 очи, а от друга - всеки има право да извършва услуга срещу заплащане, стига това да не е в работно време. Остава разбира се моралната страна на въпроса доколко е редно при оказване на помощ на незрящ човек да му бъдат вземани пари, но това е въпрос на личен морал, който едва ли подлежи на административно наказание. Така или иначе Контролният съвет на ССБ преценява, че г-н Дубина трябва да освободи заеманата длъжност, поради факта, че сумата от 30 лв. е платена в момента на получаването на диска с програмите. В този случай, дори сумата да е получена за обучение, Дубина е допуснал да остави впечатлението, че продава говорещия софтуер.

До предсрочното освобождаване се стига и поради факта, че по случая взимат отношение и останалите организации, ангажирани с изработването и безплатното разпространение на програмата, още повече, че като председател на контролен орган Дубина би трябвало да санкционира подобни прояви, а не да ги осъществява.

На специално поискана среща с председателя на ССБ председателят на фондация "Хоризонти" Хюсеин Исмаил е изказал опасения, че заради деянието на Дубина, лицензът за разпространяване на говорещия софтуер може да бъде отнет от ССБ. Вследствие на това г-н Долапчиев взе решение да отнеме на Сергей Дубина правото да разпространява програмата от името на Съюза, като възложи тази задача на Недялко Димов - служител от звукозаписното студио на ССБ.

След разясненията по случая, дадени от г-н Алексиев, бяха прочетени и съответните документи - жалбата на Росица Кирилова, обясненията на г-н Дубина и допълнителните пояснения по случая, дадени писмено от Росица.

След това думата бе дадена на Сергей Дубина.

Той не отрече факта на получаването на сумата от 30 лв., като в общи линии преповтори писмените си обяснения по случая, предоставени на КС. Преди това, обаче, недвусмислено подчерта, че поводът за освобождаването му е лично отношение от страна на г-н Алексиев, с когото са имали някакви служебни спорове. Дубина за пореден път подчерта, че е получил сумата от 30 лв., но не за програмата, както е написано в жалбата, а за провежданото от него обучение. Остава открит въпросът защо г-н Дубина е взел сумата в края на ноември 2006 - в момента на предоставянето на диска с програмите, едва месец, след като Росица е закупила компютъра си. В рамките на този месец никакво обучение не е провеждано, според категоричното твърдение на потърпевшата.

Възникнаха оживени дискусии около служебните спречквания между председателя на КС Маньо Алексиев и Сергей Дубина, като междуременно центърът се измести и към по-обща проблеми на организацията. Всички изказали се пълномощници обаче се бяха обединили около становището, че г-н Дубина е безупречен служител на ССБ и никой не постави под съмнение неговата честност. Затова, когато се стигна до издигането на кандидатури за председател на РКС, изборът естествено беше в полза на Дубина, който получи 43 гласа и за опонента му, предложен от КС на ССБ, Любчо Янкулов, който е и пълномощник на Общото събрание на ССБ, не останаха никакви шансове.

Въпросът дали е уставно да бъде издигната кандидатурата на освободения от длъжност г-н Дубина не подлежеше на сериозно обсъждане, тъй като никъде в устава на ССБ не е посочено, че той няма право да се кандидатира в рамките на мандата, през който е освободен. Може би Общото събрание трябва да преразгледа за пореден път Устава на организацията, за да бъдат изчистени подобни "бели петна". На практика се получи така, че от една страна изборът на освободения г-н Дубина е изцяло съобразен с Устава, но от друга страна Конференцията с вота си отменя решение на Контролния съвет на ССБ, което не влиза в правомощията ѝ като по-нисшестоящ орган. Вероятно въпросът ще търпи развитие и ще бъде преразгледан от Общото събрание на ССБ.

Истината е, че председателят на РКС бе преизбран с мнозинство от същите тези делегати, които точно

преди година го критикуваха на извънредно Общо събрание на софийската организация за слабата му работа и смехотворния отчет, който бе предоставил във връзка с работата на г-жа Томбушева. Остава и моралната страна на въпроса - парите така или иначе са платени, независимо дали за програмата, или за обучение от разстояние. Може да става дума за 30 лв., но за хората от провинцията това не са малко пари. Редно ли е, оказвайки помощ на нуждаещ се човек, той да заплаща тази услуга, при това на човек, който е в същото положение като незрящ и служител на организацията, която е създадена да бъде в помощ на незрящите. Още повече - Росица Кирилова е категорична, че подобна услуга не е получавала.

Марина ПЕТКОВА

Изявление

По повод проведеното извънредно Общо събрание, председателят на КС на ССБ направи изявление, което предоставяме на вашето внимание.

Случилото се на 10 май 2008 бе добре режисиран и целенасочен удар срещу дейността на Контролния съвет на ССБ. Стратезите на това деяние, без да се посвеният, най-хладнокръвно погазиха Устава на ССБ, възползвайки се от факта, че голяма част от делегатите не познават Устава и приетите на последното Общо събрание на ССБ промени в него. Преизбирането на Сергей Дубина за председател на РКС - София е красноречиво доказателство за това.

С преизбирането му се зае небезизвестната териториална председателка в РСО София - г-жа Пиринка Горанова, която успя да убеди повече от половината от присъствалите на събранието пълномощници да преизберат Сергей Дубина. Същата винаги се е изживявала като неформален лидер на всички останали териториални председатели в РСО София.

Г-жа Горанова успя да убеди председателите на ТСО и голяма част от делегатите от РСО София в невинността на Сергей Дубина. "Какво толкова е направил? Взел е 30 лв. Та нима други служители на ССБ, бивши директори, не са правили същото, не присвоиха по 30 000 и повече лева! Струва ли си заради такава дреболия изобщо да го наказваме? Не може Контролният съвет и най-вече г-н Алексиев да наказва за щяло и нещяло, да кадрува в организацията."

Свалям шапка на г-жа Горанова за уменията ѝ да манипулира хората. Удивен бях, че е успяла да накара Боян Чонос и Надя Томбушева да присъстват на конференцията и да гласуват за Сергей Дубина, който преди време бе организиран тяхната подмяна. Помня как Боян Чонос със сълзи на очи напусна заседанието на РУС през февруари 2006, кълнейки се, че г-н Дубина е изпечен лъжец и интригант. Тогава никой от членовете на РУС не се усъмни в честността на г-н Чонос, във връзка с твърденията на Сергей Дубина, че Чонос му е поискал половината сума, придружаваща наградата "Златна значка". Изглежда паметта на народа е къса.

Делегатите, които на 10 май преизбраха Сергей Дубина, не си спомняха предишното извънредно Общо събрание, на което почти всички се изказваха за недобрата работа на РКС София и по-специално за слабия отчетен доклад за извършена от Дубина проверка.

Моето мнение е, че гласувалите за преизбирането на Сергей Дубина пълномощници го възприемат само като бушон от веригата. На всички стана ясно, че случаят Дубина не е от такова значение за тях. Същите вероятно не осъзнаха, че застъпниците на Дубина умело успяха да ги подведат, че с преизбирането му не нарушават устава на ССБ, а само дават урок на Контролния съвет да не наказва за щяло и нещяло.

Тълкуванията, че преизбирането на Сергей Дубина не отменя решение на Контролния съвет по никакъв начин не променят нещата на практика. Това си е 100-процентова отмяна на решението на КС и заобикаляне на текстовете от Устава. Същият този Устав предвижда, че в рамките на мандата може да има предсрочно прекратяване на мандат и това правомощие е дадено на Контролния съвет на ССБ

според чл.21, ал. 1, т.б. При предсрочно прекратяване на правомощията на председателя на РКС и последващото му преизбиране в рамките на същия мандат този текст на практика се обезсмисля. Едва ли Общото събрание на ССБ е имало предвид точно това, приемайки този текст, но там е посочено категорично, че правомощията се прекратяват в рамките на мандата.

Освен това Уставът изрично посочва, че Контролният съвет на ССБ е висш орган, че се отчита единствено пред Общото събрание на ССБ и то е органът, в чиито правомощия е да касира решенията му. Контролният съвет има правото дори да спира решенията на равен по ранг на него орган, какъвто е Управителният съвет на ССБ. Следователно няма как орган, който стои в йерархията далеч под Контролния съвет да отменя негови решения, независимо от това, че в Устава не е посочено изрично, че лицето, чиито правомощия са прекратени няма право да се кандидатира в рамките на мандата. Ако Общото събрание на ССБ не отменя подобни решения, то законност и ред в организацията няма да има. Известна е максимата, че е прието да се счита, че добри или лоши, законите следва да се спазват, както се казва - лош закон, но закон. Несъобразените с Устава на организацията решения на РУС, РКС и УС могат да бъдат спирани или отменени от Контролния съвет и подлежат на обжалване пред Общото събрание на ССБ.

По тази причина Контролният съвет ще се възползва от правомощията, дадени му от Устава, и ще спре решенията на Общото събрание на пълномощниците от регион София, като внесе въпроса за разглеждане от Общото събрание на ССБ. Считаю, че Уставът е ясен и категоричен по този въпрос, въпреки твърденията за допуснати в него "бели петна".

Всеки член или орган на нашата организация, който счита едно решение за противоуставно, в случая решението на Контролния съвет на ССБ за предсрочното прекратяване мандата на г-н Дубина, има право да го оспорва пред съответния орган, какъвто е Общото събрание на ССБ, но не и да го отменя, защото това на практика е нарушаване и непризнаване на Устава.

Контролният съвет има правомощията и е призван да следи и осигурява спазването на Устава и вътрешносъюзните нормативни документи и няма да допусне никой да се поставя над Устава и над законите. Затова подобни противоуставни действия трябва да бъдат спирани, санкционирани и оспорвани, защото това е една от основните функции на Контролния съвет - да следи и контролира спазването на нормативната база.

В случая Контролният съвет е категоричен, че е налице нарушение на Устава, незачитане върховенството на органите и техните решения. Затова, с цел да бъде спазен Устава на организацията, ние, спирайки решението на Общото събрание на РСО София, даваме възможност на върховния ръководен орган - Общото събрание на ССБ, което е приело този Устав и следователно има правото единствено и най-вярно да го тълкува, да се произнесе - не по казуса за вината или невинността на Сергей Дубина, а има ли право Общото събрание на РСО да отменя решения на Контролния съвет на ССБ, преизбирайки го.

По отношение на г-н Дубина искам да кажа, че впечатленията ми от работата му не са добри. До момента, с изключение на незначителните рутинни проверки на териториалните организации, той нищо съществено не е извършил. Освен това, личните ми впечатления са, че г-н Дубина също слабо познава Устава на ССБ.

Маньо АЛЕКСИЕВ

Председател на Контролния съвет на ССБ

Не пренебрегвайте брайловата грамотност

Брайловият код като релефно графична система за кодиране и декодиране на информация по тактилно беззрителен начин обслужва невидящите хора по цялото земно кълбо вече 180 години. Той не е език,

но е универсален способ, който дава възможност да може да се пише и да се чете на всички познати езици. За невидящите граждани именно тази уникална система е толкова важна по своето значение, колкото съответния им национален език - тя е като майчин дар.

За Луи Брайл и за сътворената от него релефно-графична система е писано и говорено многократно през десетилетията, водени са и още продължават да се водят спорове от методологично и тифлопедагогическо естество. В навечерието на 200 годишния юбилей от рождението на големия френски творец, учител и музикант вече се осъществяват и в бъдеще ще се реализират множество инициативи във всички страни по света, тъй като неговата значимост и заслугите му за хората с тотално загубено зрение, а също така и за тези, чийто увреждане е до степен, че не им позволява самостоятелно да четат спокойно с остатъчното си зрение, е извънредно голяма. Ще се организират изложби, конкурси за четене и писане, а също така демонстрационни показни уроци за възможностите при тактилното декодиране на информация. Брайловият код се усвоява в класните стаи на специалните училища за слепи деца и юноши, в рехабилитационните центрове, в курсовете, които се провеждат при регионалните и местните организации на съюзите на слепите и при самостоятелни занимания на отделни съсъдбеници.

Писането на брайл по най-елементарен начин се осъществява с плоча и шило. От страна на виждащите хора този процес изглежда доста труден и мъчителен. Но това, разбира се, в действителност не е така, особено ако невидящият човек се обучава от дете в тифлопедагогическа среда. Като бивш учител в Националния център за рехабилитация на слепи - Пловдив, много виждащи родители са ме питали за колко време може да се усвои брайловото писмо и самото тактилно четене. Моят отговор беше, че необходимото време за тази цел е толкова, колкото е било необходимо за тях като деца - когато самите те са усвоявали писането и четенето в училището им. Сега на всеки от нас е известно, че има брайлови пишещи машини, принтери за релефно точков печат и дисплеи за тактилно четене на подаваната от компютрите информация, които извънредно много улесняват слепите и им разширяват възможностите за използването на този универсален код, за неограничения им достъп до разнообразната информация в текстуализирана версия, като стават реално достъпни за тях таблици, схеми, диаграми, а също така атласи с географски и исторически карти, албуми с изображения от ботаниката, зоологията, анатомията и културното наследство от изобразителното изкуство и паметниците на архитектурата, поднесени в тактилен вариант. Тактилният достъп до всичко това е възможен за всеки брайлист чрез релефния изказ и адаптираната символика.

Възприемането на релефно изпъкналия изказ на обектите и телата в тяхната тактилна версия до известна степен компенсират липсата на зрението при достъпа до информация. Но, разбира се, на всеки от нас е известно, че нито едно от посочените по-горе технически приспособления, апарати и устройства не можем да носим в джоба си, в ръчната чанта или сака, който сме метнали през рамо. На всеки от нас брайлистите е пределно ясно, че обикновената на пръв поглед брайлова плоча и самото ръчно шило винаги, при каквито и да било обстоятелства, могат да бъдат с нас, което ни дава възможност при нужда и наложила се потребност да ги използваме, да ги употребим за да регистрираме желаната в самия момент информация и по този начин да я съхраним в нейния точен и конкретен вид за използването ѝ в даден бъдещ момент от нас, или в случаи, когато това се налага тя може да бъде използвана и от други брайлово грамотни съсъдбеници, което надхвърля обсега на личното удовлетворение - този способ се превръща във взаимност за общуването и информираността. Разбира се, не е възможно и не трябва да се преувеличава значението и ролята на брайловата грамотност за слепите хора. Това все пак е един уникален ключ към знанието и информираността за тази категория инвалиди - чрез него те откриват реално пътя към детайлното познаване на околния свят, природата и обществените взаимоотношения. В този необятен обseg от хиляди информационни потоци адаптираните символи на брайловия код се превръщат в солиден мост над бушуващия океан към познанието и културната съкровищница на народите. Без този солиден мост, сътворен от неспокойния дух на Луи Брайл, невиджаният човек дълго време щеше да бъде жив удавник и никога нямаше да може да стигне до поставената си цел и до обятията на голямата наука. Невероятно е да се отбележи, но това е реален факт в живота и историческото развитие - невиджашите хора са част от националната духовност на всяка отделна страна, което се базира на култура и интелектуално усъвършенстване в един не повече от 180 годишен период. Няма да бъде натрапчиво да посоча пак, че брайловата грамотност си остава уникалния ключ към независимост, самостоятелност и свобода, образование и работа, а също така и възможност за истинско реализиране в нашето общество днес.

Всичко това носи наслада и истинско удовлетворение на невидящия човек със специфични потребности. Не само в тези неща от живота, но брайловата грамотност, като нетрадиционен феномен и оригинално явление, допринася за определянето на същността на обществената оценка за човека с увредено зрение, определя неговата ценностна система и всичко това му помага сам той да осъзнае незаменимостта на брайловата грамотност в реалните условия на житейската събитийност. Някои наши съсъдбеници ще кажат, че усвояването на този код е много трудна работа и че тактилното четене е едно мъчително занимание, или изобщо е невъзможно и че не си струва да се усвоява след определена възраст. Съгласен съм, че наистина е трудно, но разбира се не е невъзможно, стига да се прояви воля и упоритост, за да се удовлетворят духовните потребности на индивида с изгубено зрение.

Да, наистина е трудно, но когато този код се усвоява в детско-юношеската възраст е много по-лесно и се постигат великолепни резултати при неговата употреба при писането и тактилното четене. Имаме наши съсъдбеници, които с четивната си техника успешно мерят мегдан с виждащите хора. Моето разбиране по този дискуссионен проблем е, че винаги си струва да се усвои тази грамотност при положение, че не съществува абсолютно никаква възможност да си служим със зрительно възприемане на текстуализирана информация, регистрирана в плоскообразен писмен вариант. Полезно е да се усвоява брайловата грамотност, дори невиждащият да си прави само етикирането на нещата за домашно улесняване в избата, кухнята и личната фонотека - това все пак са стъпки към самостоятелност и постигане до известна степен на спокойствие във всекидневието. Колкото и в малък обем човек сам да се подпомага в своята самостоятелност, си струва да се полагат усилия. Брайловият код е полезен и ни улеснява, дава ни известен простор независимост, за което всеки от нас мечтае през целия си живот.

Често чуваме наши съсъдбеници да казват, че брайловата грамотност е изживяла времето си и че тя ще бъде всецяло заменена и в скоро време изместена от възможностите на синтетичната реч, която се появи в електронен вариант. Разбира се, новите технологии са голяма крачка напред в техническия прогрес. Всичко това до голяма степен улеснява невиждащите хора, които никога няма да усвоят брайловата грамотност, която да им дава възможност за самостоятелно релефно графично писане и

тактилно четене. Но на никого не е позволено да убеждава нашите съсъдбеници, че брайловата грамотност вече не е полезна и че нейната необходимост е чисто и просто една отживелица. Това културно постижение, формирано върху усвояването на самия универсален код за писане и четене, е било и си остава незаменимо средство за директен и детайлен контакт с текстуализираната информация от различните потоци на познанието. Точно това се изисква в процеса на обучението и професионалната подготовка, каквито и да са те по степен и обхват, вид и съдържание. Това е нужно при осъществяването на преводи от един на друг език, при тълкуването на правни и други документи, а също така при изнасянето на слово в тържествени случаи. Тази грамотност ни дава възможност да си подготвяме текста на речта, изказването по даден проблем, или позицията по въпросите в дискуссионния клуб, да конспектираме поредността на мислите си и да си създадем предварителна схема от порядък на нашата съсредоточеност при изразяването на конкретното ни становище в областта на съответната проблематика. Това ни дава прекрасна възможност да бъдем атрактивни при изказа си, да правим впечатление с поднасяната компетентност и да напипваме в последователност болните места при дискутирания проблем.

Моят повик към управителните съвети на регионалните и териториалните съюзни организации в страната днес е съвсем обикновен и чуван от много други преди мен, че ако вие, членовете на всяка местна организация на ССБ, желаете напредъка, подобряването стандарта на невидящите във всекидневието и качеството на техния живот дайте приоритет на брайловата грамотност, дайте приоритет на нейните възможности, като поощрявате продуктите на брайлографираната информация в книги, периодични списания и справочна литература. С всички средства на положителния пример стимулирайте усвояването на този универсален код в курсове, малки групи и индивидуални занимания. Ето това е най-добрият път за образование на слепите, за интелектуалното им израстване и за тяхното квалификационно усъвършенстване във всекидневието. Невидящите граждани като цяло чрез брайловата грамотност имат реалната възможност да заемат своето достойно място в обществото като пълноценни индивиди. Оттук се стига до по-големи шансове за намиране на работни места за младите ни съсъдбеници и по този начин те няма да бъдат в тежест на семействата си и на обществото. Брайловата грамотност не е нищо друго, а само един универсален ключ към свободата, самостоятелността и независимостта на невидящите хора във всекидневието и към надвиането на трудностите и негодите, които ги съпътстват в обятията на житейската съдбовност. Нека всички във взаимната си съпричастност да бъдем упорити и да не допускаме в никакъв случай пренебрегването на брайловата грамотност.

Данчо ДАНЧЕВ

ИЗ ЖИВОТА НА ОРГАНИЗАЦИИТЕ Вести от Добрич

От 8 до 11 април 2008 присъствах на курс по проект "Създаване на ефективен модел за социално - икономическо развитие на териториалните структури на ССБ" по програма ОПАК в Рехабилитационния център в Пловдив.

Лектор на обучението беше Александра Костова. Присъстваха колеги от Кюстендил, Плевен, Русе, Монтана и Добрич. Обучението беше много интересно за всички нас присъстващите. Научихме доста неща. Г-жа Костова съумя да представи така наглед скучния материал, че всички я слушахме с голям интерес.

Г-н Данчев - директор на центъра, беше постоянно между нас. Разгледахме новата част на сградата. Тя е прекрасна. Има всичко, от което се нуждае един човек със зрителни увреждания. Преминахме успешно обучението, което ще допринесе за по-лесното ни интегриране в обществото. На домакините сърдечно благодарим. Желанието ни е по-често да се срещаме за обмяна на опит по различни проблеми от съюзната работа в организациите.

Паунка ПЕЕВА

Бургас

Сътворено от нашите ръце и сърца

Впечатления от една изложба, проведена на 25 април 2008 г. в град Средец в чест на Великденските празници.

Това е мотото на изложбата на хората с увредено зрение. Тази идея за изложба ме вълнуваше отдавна, но когато срещнах разбиране и силната воля на жена с напълно загубено зрение си казах: ето сега е времето да бъде реализирана тази мечта. Ум, воля, вяра, хъс за живот - ето това е тази жена! Грам отчаяние няма и всичко това спомогна за осъществяването на идеята.

А има ли по-светъл празник от Великден!

Точно избраното време подсили ефекта на изложбата. В живота има много истини, които доказват, че човек, колкото и силен и умен да бъде, ако бъде сам - рано или късно ще бъде победен. Една лястовица пролет не прави, но винаги трябва да има първи! И с общи усилия бе открита тази наша първа изложба. За да стане факт, трябваше да бъде извървян дълъг и труден път не до дома, а до сърцето на всеки член на съюза. Влизайки в първия дом, в мен се бореха и надежда за успех, и съмнение за провал. Срещнах разбиране и готовност за участие в изложбата. Посетих жените от организацията и бях изненадана, даже нещо повече - бях трогната, че тези изстрадали жени ме допуснаха до тяхната "светая светих" и, показвайки всяка вещ с дъх на нафталин, лицата им се озаряваха. Те не бяха уморени и отчаяни, а удовлетворени. Вадейки от ракли и гардероби сукмани, фусти, бродирани блузи,

престилки, елечи, пояси, възглавници, те се пренасяха в китните родни села и бащините къщи. Те бяха в родната Странджа! Всяка вещ има своя история и предназначение. Връщаха се във времето на своята младост, когато седнали в стана са втъкавали Любов, Вяра и Мечта, Небе, Слънце и Вода. Без минало не може да има настояще, а без настояще не може да има бъдеще. Освен че искаме да покажем, че ние хората с увреждания можем да бъдем полезни и трябва да бъдем приети такива каквито сме, без особени резерви, ние сме и длъжни да съхраним миналото, защото то ни прави малко по-добри, по-човечни.

Престилките, събрани от цяла Странджа, са невероятна колоритна композиция! В тях е синьото небе, зелените ливади, буйните дъбрави, аленият божур, синият синчец. А жълтото не само грее - то топли като слънце. Черният цвят, казват, е студен цвят. А може ли разораната нива да е студена, нали там е зърното, там е хлябът. В тези престилки е втъкана красотата на Странджа. Зелените поли ухаят на прясно окосена трева, а червените на божур и мак. Богато бродираните блузи и елечи споделят колко е ценна красотата. И поясите, и възглавниците за миндери и столове говорят за домашен уют. Дисагите - колко обикновена вещ, а каква красота излъчва. А възглавниците за младоженци и кумове! Навярно това е послание към младоженците да бъдат един до друг в болест и здраве. Колко мило послание! Впечатлена съм от показаните автентични терлици с гайтани, пафти и обици от кована мед, от защити монети на булченската кърпа - една от 1893, а друга от 1901 г. Тъканата черга, тъканият месал, бъклицата, писаната стомна и хурката с вретеното са все позабравени, но мили неща. Плетени дантели, покривки и карета, великолепна композиция и всичко е сътворено от сръчните женски ръце. На

изложбата не липсваха и жилетки, фланели, блузи, шапка, шалчета, чорапи и терлици, като голяма част от изложените плетива са от жени с напълно изгубено зрение. В книгата за впечатления е написано: "Поклон, мили хора!" Ето, силният дух, вярата, надеждата и волята какво могат! Иконите също са там - на полагаемото им се място. Две пана с образи на жени, устремили поглед към птицата на щастието, изработени с най-обикновени конци, спират погледите на посетителите на изложбата. Цветя, красиво обагрени яйца, красота и усмихнати лица!

Гости на изложбата бяха представители на ССБ от Бургас и Поморие, от община Средец, от "Социални грижи", настоящи и учители-пенсионери, представители от Дружествата на инвалидите, на антифашистите, на запасните офицери, на диабетиците, директори на детски градини, представител на радиоцентър - гр. Средец и много граждани.

На вниманието на посетителите беше показана Летописната книга на организацията и фотоалбума, съдържащи материали за живота в организацията на слепите в България. На изложбата беше показана и подходяща литература за силата на човешкия дух.

Надявам се, че тази изложба ще бъде началото на редица изяви на членовете на Съюза на слепите в Средец.

Дай, Боже!

Стоян БЪРЗЕВ,
сътрудник

Весела Атанасова ПАРАШКЕВОВА,
член на ТСО Средец и РКС - Бургас

Плевен

Благодарствено писмо

Регионална организация на сляпо-глухите Плевен към Национална асоциация на сляпо-глухите в България, съвместно с председателя на ТСО Долни Дъбник г-жа Веска Вълчинкова на 24.04.2008 г. се проведе тържествено събрание към организацията на територията на община Искър по случай Великденските празници.

Г-жа Вълчинкова прочете част от историята на Исус Христос. Разискваха се наболели въпроси от трудното ежедневие на хората с увреждания. Сред членуващите тук слепи се оказаха двама с доста увреден слух, на които аз подробно обясних основните цели на НСГБ. В близките дни ще организирам медицинския им преглед при специалист УНГ. Изказвам искрена благодарност на г-жа Вълчинкова, която ме подкрепя в моята основна цел, а именно да откроя всички слепи със слухови увреждания. На раздяла всички получихме по един скромен великденски подарък, благодарение на спонсорството на кмета на общината г-н Валентин Йорданов. За доставката им на доста врати почуках, но без резултат. Отчаяно се обърнах към ЕТ Стилияна Вълкова от с. Писарово общ. Искър, тъй като ми оставаха само 24 часа до тържеството. В крайна сметка продуктите бяха произведени и доставени от фирма "Ники-92" гр. Искър, която много пъти ни е осигурявала продукти по различни поводи.

Позволете от името на всички членуващи да изкажа искрена благодарност на оказалите съпричастност към нашето мероприятие, а именно Валентин Йорданов - кмет на община Искър, "Ники-92", ЕТ Стилияна Вълкова

С мил поздрав:

Величка ДРАГАНОВА,
председател на РО на сляпо-глухите Плевен към НАСГБ - Пловдив
жив. с. Писарово, общ. Искър, обл. Плевен
ул. Г. Димитров 124
дом. тел. 065/ 165 237
моб. тел. 0889/095375

Пловдив

Десети май - рождената дата на формация "Настроение"

На 10 май тази година ВИГ - Формация "Настроение" - Пловдив стана на 3 години. На тази дата през 2005 беше първата сбирка, с която "Настроение" започна дейността си и продължава и до днес да ни радва. През този 3 годишен период формация "Настроение" успя да се наложи на различни сцени и обществени форуми, като една желана от своите почитатели група. За 3 години взехме участие в над 40 национални и международни фестивали и имаме над 10 участия в други обществени мероприятия без състезателен характер. Лауреати сме на Евро фолк 2006 в Свиленград, на Националния фестивал "Нежни чувства" в Пловдив, на Международния фестивал под егидата на ЮНЕСКО в село Дорково. Групата е първенец на Националния събор на връх Рожен. Носител е на сребърен медал от Международния фестивал в Неделино. Удостоена е с приза на Националния фестивал "Листопад на спомените" - Варна 2006 г., присъдено й е 3 място на същия фестивал през 2007. Участник е и в много

други престижни фестивали, като "Златен кестен" - Петрич /2 пъти/, "Малешево пей и танцува" - община Струмяни, "Китна Тракия" - Хасково, Националният фестивал за автентичен фолклор и носии в село Труд, "Кръстопът на музите" и "Сребърни чучулиги" в София, на регионални празници и мероприятия в Брацигово, Стамболийски, Асеновград, на мероприятията на съюзните организации на слепите и други. Групата е носител на високи отличия като дипломи, грамоти, плакети и медали. На Националния фестивал на Обединените пенсионерски дружества формацията бе класирана и взе участие със своя програма в турне в Македония и Албания. Участвали сме в предавания на Обществената телевизия, телевизия Евроком и няколко пъти в радио Пловдив. През 2006 издадохме първия си компакт диск "Я дойде либе". След персонални промени, с обновен и подмладен състав, през настоящата година формация "Настроение" издаде и втория си компакт диск "Живо наследство", който е надлежно регистриран и е готов за разпространение.

Най-големият проблем за развитието на формацията е липсата на финансови средства. Съставът се издържа и реализира дейността си единствено от дарения, помощи и проекти. Въпреки трудностите, формация "Настроение" е решена да продължава дейността си с още по-голям ентузиазъм, с който да защити своето място в развитието на фолклора и да разшири приноса си за културното развитие на обществото.

Марин МАРИНОВ,
художествен ръководител
Никола КАЧОРОВ,
технически организатор

Русе

Доставена радост

На всеки е известно, че връзката със света на хората с увредено или липсващо зрение са телефонът и радиото. Филми по телевизията слушаме само, ако са озвучени на български. За книги преди не се мислеше. Като взе това в предвид Управителният съвет на РОС, с председател Валентина Мардеросова, потърси помощ от кмета на община Русе инж. Божидар Йотов. Внесеното предложение на една от сесиите беше одобрено от общинските съветници.

На организацията бяха отпуснати средства да закупи 20 бр. четящи устройства, които да бъдат раздадени на наши членове от община Русе по критерии, определени от Управителния съвет. Увеличи се фондът на фонотеката, увеличи се и броят на абонатите.

При среща на наши членове, след обичайните поздравии, най-често се чува веселото: "Сега коя книга четеш?!"

От името на УС и всички членове на организацията изказваме благодарност на общинските съветници и кмета, че се обърнаха с лице към този наш проблем.

Вярваме, че и занапред ще ни оказват помощ при решаване на наболелите въпроси.

На редакционния екип на списание "Зари" и всички членове на Съюза на слепите в България пожелаваме здраве и приятно посрещане на 24 май - Ден на славянската писменост и култура.

Тодор ЛАЗАРОВ

Велинград

Благодарим от сърце!

Ние, членовете на ТСО Велинград изказваме нашата благодарност на следните фирми от нашия град: "Голд" ООД с президент Златко Златанов, "Етон" ЕООД с президент Лукан Луканов, "Двореца" ООД с президент Петьо Петков, "Витал тур" ООД с президент Мариус Чукалов, ЕТ "Катя Стойнова" с менажер г-н Стойнов. Благодарим и на ансамбъл "Чепино" с ръководител Георги Василев - Джото за песните, хората и настроението, което създадоха на нашия празник. Благодарим на всички за безкористната помощ и отзивчивост. Благодарение на тях, успяхме и тази година да се съберем и заедно да отпразнуваме пролетта.

Мария ДИМОВА,
председател на ТСО Велинград

София

На 9,10 и 11 април под егидата на Столична община и зам. кмета по направление "Здравеопазване и интеграция на хората с увреждания" Албена Атанасова бе проведен шахматен турнир под мотото "И ние можем".

Домакин на турнира бе Столичният общински дневен център за социална интеграция на инвалиди /СОДЦСИИ/ в квартал Слатина. В уютния, но тесен за желаещите да премерят сили, кафе клуб се събраха 35 индивидуални участника от 6 шахматни състава.

Арбитри на турнира бяха: главен съдия - Димитър Илиев, съдия републиканска категория и помощник съдия - Адриана Николова, ФИДЕ международен майстор.

От РО София към ССБ се представиха клубовете "Средец" и "Витоша".

В оспорвани мини бойни действия на шахматната дъска "Средец" зае категорично първото място. На второ място се класира клуб "Хан Аспарух", а на трето клуб "Красна поляна".

В индивидуалното класиране първо място зае Петко Пътев от "Средец", следван от Герасим Каменов и Георги Шиляфов от клуб "Хан Аспарух".

Всички състезатели се отличиха с достойна игра и висок състезателен дух.

ИНФОРМАЦИОННА БАНКА "ЗАРИ" Американка с изкуствени "очи" играе баскетбол с внука си

И слепите прогледнаха. Звучи като едно от библейските чудеса, но вече е реалност. Американски и германски учени създадоха изкуствени очи, с които незрящите могат да виждат.

Първата, на която ѝ бяха сложени изкуствени очи, е американката Линда Мурфут. Лекарите имплантираха чип в края на оптичния нерв в задната част на окото ѝ зад ретината. Очила с миниатюрна камера и декодер "виждат" и предават изображението на имплантанта. Оттам зрителният сигнал се предава в мозъка и така картината "оживява".

След успешната операция американката Линда дори поигра с внука си баскетбол, пише Скайнюз.

"Различавам кръга, където трябва да влезе баскетболната топка. Мога да различа движенията на внука ми, когато танцува. Това е чудесно!", каза щастливата Мурфут.

Разработката е на германски учени от университета в Аахен. Те смятат, че видеокамерата ще позволи на слепите отново да виждат. "Чипът дава възможност да се разпознават контурите на обектите, да се различават черният и белият цвят, както и оттенъците на светло и тъмно", казва ръководителят на проекта проф. Уилфрид Моква. Засега "нови очи" ще получат страдащите от наследствената болест Retinitis Pigmentosa. Заболяването предизвиква постепенно влошаване на работата на клетките на ретината, чувствителни към въздействието на светлината. Но медиците се надяват, че разработената от тях технология ще може да се използва и за корекции на други видове слепота. Те вече правят изследвания в тази посока.

Според д-р Марк Хюмайн от офталмологията в института "Дохъни" в Лос Анджелис, това лечение ще даде възможност на слепите да прогледнат. "През следващите 4-5 години методът ще бъде още повече усъвършенстван. Не се съмнявам, че бъдещето е на тази технология и изкуственото око", твърди той. Пробивът в медицината е наистина исторически, каза проф. Гуслин Даниел от университета "Джон Хопкинс" в Балтимор, съобщи Би Би Си. Той ще помогне на поне 500 000 човека само във Великобритания да видят за първи път слънчевата светлина.

Въпреки че картината, получена от изкуственото око, ще бъде далече от перфектната, слепият ще може да различава лица. Имплантантът в ретината съдържа тънки електроди. Той е изработен от силикон и платина. Те са свързани със специални очила, които не се различават от слънчевите, но са снабдени с камера и декодер.

"Надяваме се, че изобретението ще помогне на хората да се ориентират сами по пътя, да се движат на улицата спокойно, да намират дръжката на вратата или прозореца и да отстраняват препятствията по пътя си. За нормалния човек това, което ще се вижда, е доста примитивно, но за човек, който никога не е виждал слънцето, това е огромна стъпка напред. Все още сме в началото на пътя, предстои ни много работа", твърди Анита Лайфстоун от Британския Кралски национален институт по зрението.

Изкуствено око разработват и австралийски учени. Те твърдят, че техният вариант е по-практичен от разработката на американските и германските им колеги.

Австралийското изкуствено око също е с претенцията да помогне на слепи или частично слепи хора. То обаче ще позволи на болните да виждат светлината като точки и постепенно да започнат да различават големи обекти.

Опитите в страната на кенгуруто са с пациенти, засегнати от разпадане на ретината. При техния метод се поставят микроелектроди върху повърхността на окото, като всеки от тях може да бъде стимулиран от външен импулс. Външна камера наблюдава дадена сцена и предава данните си на микроелектродите чрез компютър. След това електродите стимулират ретината, която пък предава информацията на оптичния нерв. Ако оптичният нерв е здрав, нашето око е най-добро, защото не се налага хирургическа интервенция, твърдят австралийците. "Тази директна електрическа стимулация не позволява на слепаца да възстанови напълно зрението си, но му дава възможност да придобие "функционално" зрение. Това е достатъчно, за да може незрящият да тръгне в правилната посока, увери шефът на екипа проф. Минас Коронеу от фондацията "Изкуствено око" на клиниката "Принцът на Уелс" в Сидни. Пациентът ще забелязва отблясъци от светлината, които ще определят контурите на заобикалящите го предмети, обясни той.

ЛИТЕРАТУРНИ СТРАНИЦИ От Автора

В този брой имаме удоволствието да ви представим наскоро излязлата книга на Мариана Еклесия - "Непорочната жертва".

Тези разкази писах повече от десет години. Те са цикъл от сборника "От Книгата на Живота", защото извиреха от самия живот. Имах силното желание да ги издам до края на 2005 г., но различни ситуации ме възпрепятстваха. И страдах от неизпълнената задача. Сега разбирам защо - в "Непорочната жертва" явно е трябвало да бъдат включени още разкази, които заслужават внимание. Написах ги със същото намерение, с което започнах да пиша преди години - да стигнат до страдащите хора, за да им бъдат опора в трудни моменти... Но както съзнавам и ни е известно - великият кръговрат на Живота не свършва. Никога никой не е изпил истините от вечния кладенец на любовта и словото - ние отпиваме само глътки от него.

През 1994 година открих, че Бог съществува по неподозиран за нас начин - Той наистина вижда, чува, знае, направлява живота. Само в миг може да изпълни всяко Свое намерение - съзиждащо или разрушително... Най-силно беше изумлението ми, когато прояви няколко чудеса, сходни с тези, описани в Новозаветния библиейски сборник: пред очите ми вдигна от смъртна постелка жена; показа в плът копие на жив човек, който предишния ден напусна страната; ненадейно откри като на филмов екран събития, които се случиха в България през следващите месеци и години... Тогава се влюбих в Него. Поисках да вървя след Него, да извършвам добри чудеса, божествени знамения... Но разбрах - такъв човек не може да има!

През 1995 година една сутрин в съня си чух глас: "Искам да пишеш по тема "Кое страдание е свое собствено." Нищо не разбирах от замисъла на тази неочаквана поръка - беше време на икономическа и нравствена нищета, когато страхът за оцеляването и страданието вървяха по улиците... Месец по-късно в хосписа "Милосърдие", основан от Донка Паприкова, срещнах млади хора в инвалидни колички. Следващите седмици посетих домове на бедни, неизлечимо болни, незрящи, умиращи в самота... Бях поразена - защо Бог, Който наистина може да ги излекува безвъзмездно, не прави това? Така реших, че всичките ми суетни занимания нямат смисъл - аз трябва да Го моля от сутрин до вечер за облекчаване сраданията на болните и за милост към онеправданите!... Уви. Отговор на дългите си молитви не получих; божествени чудеса в следващите дни не видях. Парализираните си оставаха в инвалидни колички, незрящите не проглеждаха за светлина, немите не проговаряха; омразата и престъпността тържествуваха както от екрана на телевизора, така и в живота.

Наскоро след неуспеха ми да бъда като Иисус Христос забелязах, че сърцето ми се е изпълнило със съчувствие към онези, за които се моля. Така Всемогъщият ми отвръщаше на молитвите - не Той, а аз трябваше да извърша онова, което исках от Него. Опитах. Но с моята човешка немощ не постигнах много. От душата ми се родиха само разказите за тях.

Докато човек е млад, здрав, харесван, преуспяващ, той често забравя да благодари на Бог за подареното му богатство и дарби. Но в един дом, където се събираха за молитви хора с различна степен на физически увреждания, от сърцата и песните им долитаха такива славословия към Всевишния, каквито рядко могат да се чуят дори на богослужения в храма. Тук незрящите, полунемите, лишените от физическа самостоятелност мъже и жени НЕ питаха защо са лишени от някои сетива, обичайни за хората. Техните уста изговаряха: "Господи, ние вярваме в Теб, обичаме те, благодарим Ти!" Сред вярващите в общата хвалебна молитва най-силно се чуваше глас "Алелуя" от първия ред. Когато вечерта свърши, с удивление седящите на последните редове видяха, че въодушевлението идва от 19-годишно момче в инвалидна количка. То не можеше да говори дълго, а отново след възгласа "Алелуя" съсредоточено добави: "Бог обича всички!".

Някои от приятелите ми са с тежки увреждания от рождение, други са се разболели и са лишени от здраве в най-ранна детска възраст, трети в младостта си... Според богословски възглед чрез страданието човек получава въздаяние за извършени грехове. До голяма степен в живота ни е така. Но не мога да го приема като стопроцентова истина за хората, които опознах и обикнах - те нямат вина, че са лишени от естествени сетива и радости, които другите имат. Тук Добрият Пастир ми помогна с прозрение в непосилния за моя разум въпрос. Както Иисус Христос невинен е разпънат върху дървото

на страданието, подобно на Него много хора идват в света като непорочна жертва, за която Сам Бог се грижи. И ако не проявява Своето всемогъщество да ги изцели, то е не защото, че Той не може или не иска да направи това, а защото те имат по-важна мисия от онази, която разбираме по човешки. От моите приятели с незавидна участ наследих най-върховната вяра за продължаващия живот на душата, след като се раздели от тялото. Рядко срещам страдалец, който да не вярва, че някога ще се яви пред престола на Бога, за да получи блаженствата на вечното небесно царство. В отвореното Евангелие на Мария Иванова, от дете в инвалидна количка, прочетох подчертаните редове в първа глава от посланието на свети апостол Павел до филипяните: "Защото за мене животът е Христос, а смъртта - придобивка. Ако ли живеенето ми в плът принася плод на делото, то кое да предпочета, не зная. Обладават ме и двете: желая да се освободя и да бъда с Христа, защото това е много по-добро; но да оставам в плътта, е потребно за вас. С увереност зная, че ще остана и ще пребъда с всички ви за ваш успех и радост във вярата." /Филип. 1:21-25/

"Непорочната жертва" написах за моите приятели с желанието да им кажа, че не те са имали нужда от моето присъствие и малка помощ, а в трудни моменти аз се нуждаех от тях. При всяка среща се въздигах от завидната им мощ да живеят в оковите на физическото страдание, което за мен изглеждаше непоносимо. С тях болката ме напускаше...

В подбора на "Непорочната жертва" влязоха няколко случая, които не се отнасят до страданието като заболяване, а като отсъствие на достатъчно любов.

Някои разкази са под формата на писма, изповеди, миниатюри. В тези специални послания разчитам единствено на Бог. Словото не се прави само от хората на словото - то е онзи вечен, животворящ дух, който в един миг може да възпламени въображения и страсти, а в друг - да накара читателя да затвори страниците, да забрави книгата...

Разказите в цикъла "Непорочната жертва" пресъздават в голяма степен истинска житейска история. Признавам, че измислицата в тях е незначителна. Докато пишех, ме интересуваше явлението на болката, борбата срещу нея, силата за устойчивост, които смятам са общи и за други хиляди сходни съдби...

декември 2007 г.

В търсене на белите лястовици или концерт за пиано и оркестър

"Бях на шест години. Майка ми влезе в стаята и каза: "Моника, събуди се!" Станах от леглото, опитах се да отворя очите си, но не успях. Разтрих ги с пръсти, както правех всяка сутрин, но не виждах нищо. Майка ми каза: "Защото не си измила лицето си; направи го и ще прогледнеш." Отидох в банята, измий лицето си, очите... но отново не виждах. Заведоха ме в болницата; след прегледа казаха, че е отлепване на ретината. Мислех, че след дни или седмици отново ще прогледна. Не можех да си представя как ще вървя по улиците и ще се ориентирам, без да виждам нищо, дори къщите и камионите. Очаквах да ме излекуват за няколко седмици, но това не се случи. Тогава чух разказа за болното момиче, което пътувало в каруцата с родителите си и очаквало да види бяла лястовица, която да го излекува. Месеци чаках птицата да влезе в стаята, за да отвори очите ми... Но и досега, на тридесет, не виждам нищо. Нищо. Нищо...

Борих се години с мисълта, че няма да виждам лицето си и родителите си; децата, с които играех; цветята на мама в градината... Сега приемам това като факт, който не може да се промени. Но все още съм в търсене на белите лястовици. Защото знам, че светът, който не виждам, е светъл и много красив!"

При запознаването ѝ с непознати хора, в началото никой не забелязва, че е незряща. Без очила е. Очите ѝ се отварят, без някой да подозира истината. Но когато при запознанство не се ориентира точно към кого да подаде ръката си, непознатият се вглежда в лицето ѝ и казва: "Колко хубаво момиче!". Онези 24 години от последния детски ден, в който е виждала всичко наоколо, като че ли не са изминали. Слаба, с плавни движения, /за да не докосне някого или нещо/, тя излъчва финес и спокойствие. И

усмивката ѝ е на дете, радващо се на всичко в невидимия свят, който най-често ѝ се струва красив и желан.

Опитайте се да затворите очите си и така да се движите цял ден въщи. В дома не е толкова страшно - всичко знаем с вързани очи. После излезте на улицата, където гърми движението на автомобилите... Тръгнете, но без да отваряте за малко очите си, за да се ориентирате. Пробвайте да четете вестник или надпис с вързани очи. Говорете с непознати хора без да ги виждате - като при телефонна връзка. Трудно е. Но освен това, ще осъзнаете и още нещо много важно: видимото често създава противоречиви, несъответстващи чувства. Виждате неугледен човек и дори не искате да разговаряте с него. Но ако всъщност не знаете неговия външен вид, а слушате само гласа му, мислите му, идеите му; ако той ви помогне да преминете на отсрещния тротоар, за вас външната форма на този човек няма да има значение...

В сборника за съногдания пише, че очите са огледало на човешката душа. За моята приятелка Моника мога да напиша обратното: нейната душа ми подсказва, че в много случаи тя вижда по-вярно от мен. Не само зрително. Един ден бяхме на разходка пред църквата "Свети Седмочисленици" в София. По грешка казах, че вървим към храма "Св. Георги". Мони, едва уловена в ръката ми, попита: "Ако не греша, би трябвало да сме в градинката пред "Седмочисленици"?... Погледнах лицето ѝ, защото в този миг се усъмних, че всичко вижда и знае: градинката, името и мястото на църквата... Не, разбира се, очите ѝ бяха същите, тя не виждаше нищо, но беше свикнала да запаметява въображаемите пространства, назовани от човека, който я води... Това е нещо като памет на гигантски компютър, който работи по своя програма и не бива да допуска грешка... Разбрах, че не само затворените очи на Моника виждат по-добре от моите. Интуицията ѝ е развита така, че почти не я лъже. Когато попита някой на спирката: "Кой номер автобус пристига?" - тя само от тембъра на гласа при отговора определя много точно възрастта му, опитва се да отгатне темперамента, състоянието на покой или напрежение в момента... Моника много често може да види невидимата човешка душа така, както ние не смогаме със зрящите си очи. И затова навярно може да разбере всеки човек, без да е повлияна от физическата му красота, от дрехите, от белезите за финансовото благосъстояние... Мисля, че точно заради това душата на Моника е неотразимо красива; така тя самата вижда единствено красиви души на другите хора...

Как е стигнала до невидимата всеприсъстваща красота?

Като разбрали, че лекарите не могат да възвърнат зрението ѝ, родителите на Моника я записали в столичен пансион за незрящи деца. Далече от родния дом, в който добре помнела всичко, на осем години тя трябвало да привикне с другия дом, където се налагал нов режим; учебна програма, брайлово писмо, момичета и момчета с обща съдба.

"Всички разбирахме, че не трябва да се самосъжаляваме, да мислим и казваме: "Ох, аз горкият, който нямам зрение като другите!"... В началото допуснах да съжалявам, че не виждам колко красиво червено може да бъде едно пролетно цвете... Но по-късно разбрах, че преди всичко трябва да усвоя и развия по-важни за мене начини за ориентиране: активно внимание, слух, памет, въображение... В училището имаше пиано, на което обикновено свиреше нашата учителка по музика. Желанието да се науча да свиря беше толкова силно, че на 11 години започнах уроци. Не е като при другите музиканти: поставяш нотите, гледаш ги и започваш да движиш пръстите по клавишите. Аз трябваше да чета с пръстите на лявата ръка бройловия нотопис, а с другата ръка да свиря по клавишите. После дясната ръка чете нотите, лявата свири... Така - такт по такт. После двете ръце свирят заедно, докато всичко се запамети наизуст... За пет години успях да науча леки пиеси от Хайдн, Моцарт, Бетовен и това задоволи желанието ми да разбера, че аз съм като другите. Да, аз не съм болна. Мога едно нещо по-малко, но това не трябва да ме отчайва! Не станах пианистка от световна класа, в тази област няма изявени незрящи хора. Но Бог ми даде нов шанс: след като завърших училището и пансиона, заминах за САЩ, където продължих да уча благодарение на компютърен синтезатор, който превръща писменото слово в говоримо... Стори ми се, че незрящите хора отвъд океана са по-разкрепостени, не се притесняват от състоянието си... Това ми даде сили и нова цел: да създавам пълноценно самочувствие на хората, лишени от зрение.

Зрящият съвременен немски доктор по философия Андреас Хайнеке обича да казва: "Очите ми бяха отворени благодарение на незрящ човек." След като негов добър колега ненадейно загубил зрението си, на Хайнеке му хрумнало да организира срещи за зрящи хора в пълен мрак. Експериментът си

нарекъл "Диалог в тъмното". В Хамбург той направил център за обучение на кадри за бъдещата си идея. Създал обстановка на пълна тъмнина, сред която се чуват вода, птици, шумове от цивилизацията... Хората, които искат да посетят тази забавно-образователна среща, трябва да осъзнаят, че могат да компенсират мрака и да се ориентират чрез други сетива: пипане, слух, обоняние, звуци. За екскурзоводи в този свят на невидимото Хайнеке обучавал незрящи хора, на които искал да внуши, че те могат да водят други хора, попаднали в безпомощна ситуация. Моника вече говорела и английски, и немски, затова д-р Хайнеке ѝ предложил да изпълнява проекти и да обучава незрящи хора за екскурзоводи за такива срещи, наречени изложби в различни страни по света. След първия стаж в Хамбург през 2001 г., пет години грацилната Моника прелитала до 17 страни на три континента, за да /били зрението си.

- Онова, което искам да постигна като внушение при всички, е, че те могат да имат лидерски умения: винаги да говорят високо, ясно, с усмивка. Провокирам ги да решат и веднага да кажат: "Аз мога, аз искам да стана екскурзовод в тъмното!"... В Сеул, Корейската република, например, жените са много кротки, а незрящите в повече случаи живеят с мъката си, че на тях нещо им е отнето. По време на семинар попитах нарочно една от участничките: "Ми Джин, ти виждаш ли?" Тя каза: "Не, госпожо, не виждам и това е много лошо..." Аз се засмях и я коригирах: "Никога не трябва да говориш така, докато си екскурзовод в тъмното. Хората трябва да са спокойни и сигурни в теб, те искат да пият вода или освежителни сокове от бара, където ще ги заведеш. Ти трябва да знаеш, че другите се движат, благодарение на теб... На мен Бог ми даде шансове, но аз не ги чаках да дойдат вкъщи, а търсих пътеката към целта..."

На 30 години Моника живее сама в неголям, добре подреден апартамент в София и пътува почти постоянно: с бялото бастунче или уловена в ръката на приятел. Мисля си, че за нея няма бариери, а знам, че не е така, просто тя никога не говори за това, което застава пред нея като препятствие. Веднъж ѝ казах: "Познавам симпатично момче, което вижда и много те харесва, готова ли си да живееш с него завинаги? Ще ти бъде опора..." Мони се изненада от въпроса в упор и сви рамене: "Сигурно със зрящ човек в живота ще ми бъде по-лесно, но дали някой няма да го оскърби, че е приел да живее с незряща жена? А как ще пътувам до различни точки на света за срещи с приятели?... Кажи на момчето, че в този живот е невъзможно да бъдем заедно. Нека потърси друго момиче!" Докато слушахме Концерт за пиано и оркестър от Моцарт в зала "България", непрекъснато си мислех, че на рояла свири моята приятелка Моника, която никога не прави нещата само заради себе си. Тя неволно увлича останалите - нещо като соло-партия, която дирижира и оркестъра. Вярвах, че тя има уникална воля и сила, каквито на мен ми липсват, въпреки острото ми зрение... В паузата, докато пиехме чай във фойето, тя докосна ръката ми, накара ме да затворя очите си и ме попита: "Виждаш ли бели лястовици?" Изпълних желанието ѝ и отговорих: "Не, няма такива!". Тя се засмя с детското си лице и ми довери: "Ще те науча да ги виждаш. Защото те са много красиви."

Мариана ЕКЛЕСИЯ

ЛИЧНОСТИ Сърца, които могат само да изгарят

Георги Икономов

Георги Тодоров Икономов е роден на 20 април 1846 година в Сливен, в някогашната Драгойчова махала. Тази махала била основана през 18 век от прапрадядото на Георги Икономов - Драгойчо, дошъл тук от родното си село Кортен.

През 1872 г. иконом Тодор с цялото си семейство се заселва в град Русе. Същата година идва при баща си и Георги Икономов. Постъпва чиновник в компанията, която експлоатира железницата и облича железничарската униформа, с която безпрепятствено може да посещава всички пунктове около жп линията. Той пренася нелегални кореспонденции, помага на преследвани от властта хора да се укриват.

През 1874 г. Икономов бива натоварен да укрепва и да създава нови революционни комитети из страната, а през 1875 година, когато се очакват големите събития в Босна и Херцеговина, бива натоварен с други революционери да вдигне въстание в Старозагорско. Въстаниците трябвало да се съберат в местността Чадър могила, но в уреченото време идват малцина четници и бунтът се осуetyа. Георги Икономов, благодарение на железничарската си униформа успява да се добере до Цариград и оттам да се прехвърли във Влашко. Настъпва славната 1876 година, Георги Икономов през февруари и началото на март работи в Сливенско, а на 17 март отива в Панагюрски окръг, където заедно с другите апостоли ходи по селищата, зове населението на бунт, организира бъдещите борци за освобождението на България. Взема участие в заседанията на Оборище.

Когато в Копривщица гръмва първата пушка, Икономов заедно с Волов, Бенковски, Захари Стоянов и други е в дома на Иван Тотев, където на 20 април се получава "кървавото писмо" на Каблешков.

Апостолите разпределят окръга и всеки тръгва към определения му район. За Икономов е определен пунктът Старо Ново село, за Волов - Клисуре. Двамата тръгват от Панагюрище, но по пътя ги среща населението на Клисуре, напуснало горящото си селище. Отиването им по-нататък става излишно и те

се връщат в Копривщица. Като разбират, че на много места въстанието е потушено, апостолите решават да се оттеглят в Стара планина. Икономов, Волов, Бобеков и други начело на около 50 конника тръгват към връх Вежен. А времето е ужасно - дъжд, сняг, студ. Под Вежен решават да се разделят на групи и да вървят към Дунав. Икономов с 9 души стига до Преображенския манастир край Търново. Оттам Павел Бобеков и още неколцина поемат направо към Дунав, а Икономов, Волов и учителя от Пазарджик Ангелов - към Бяла, с намерение да минат моста на

река Янтра и да стигнат в Русе, където Икономов има много приятели. Обаче мостът е заварден от заптиета, и тримата, понеже биват издадени от един овчар, след като предават знамето на верен човек се опитват да преминат реката. Придошлата Янтра пени мътните си води, клокочи, влече всичко по пътя си. Повлича и смелчаците, омаломощени от изнурителното пътуване през планината и студа, в нейните буйни води те намират смъртта си. За големия подвиг и саможертвата на Панайот Волов, Георги Икономов и Стоян Ангелов напомня издигнатия край Беленския мост паметник.

Иван СЕВЕРНЯШКИ

Паметникът на Априлци

След потушаването на Априлското въстание близо до град Бяла, Русенско, в мътните води на река Янтра, на 26 май 1876 г. загиват апостолите Панайот Волов и Георги Икономов и въстаникът от Пазарджик Стоян Ангелов.

До мястото на трагичната смърт по идея на Стоян Заимов през 1901 година е бил построен скромнен паметник. По-късно на същото място през 1960 признателните беленчани издигат нов паметник с бюста на Панайот Волов. Той е дело на скулптора Янко П. Павлов. Характерно за неговото изкуство е спазването на класическите форми.

Янко Павлов е син на свещеник. Роден е на 23 октомври 1888 в славното Панагюрище. Още от малък слуша разказите за турските зверства по време на Априлското въстание. Първоначално се учи в родния си град, а след това постъпва да учи в Средното рисувадно училище в София. След завършването на училището, следва и завършва с отличен успех Софийската художествена академия. Дълги години Янко Павлов учителства в София, след което е назначен като скулптор в Министерство на народната

просвета, а по-късно в Държавната комисия под председателството на Димитър Страшимиров. Той му възлага да изработи проект за паметник на първото Българско Велико народно събрание в Оборище. Проектът е приет и се пристъпва към изграждането му.

Янко Павлов израства като оригинален български скулптор-реалист. По неповторим начин той пресъздава героите на Александър Божинов и на Елин Пелин.

В много галерии в България, Москва, Белград, Прага, Стокхолм и др. са изложени негови произведения.

Оставил трайни следи в българската скулптура, Янко Попов почива на 18 юни 1974 година.

Иван СЕВЕРНЯШКИ

МАЛКА ОБЯВА Относно тифлотехнически помощни средства

Георг Ранчев предлага на всички желаещи периодичен внос на тифлотехнически помощни средства от Германия. Услугата се извършва срещу заплащане по договорка. За повече информация можете да се обадите на телефон /02/ 858 21 11.

ПОКАНА ЗА ОБЩО СЪБРАНИЕ на пълномощниците на ССБ

Управителният съвет на Съюза на слепите в България, на основание чл. 26 от ЗЮЛНЦ, свиква III-то заседание на XV-то общо събрание на пълномощниците на ССБ на 25 юни от 14.00 часа, 26 и 27.VI.2008 г. в Старозагорски минерални бани, хотел "Ропотамо". Заседанието ще протече при следния

Дневен ред:

1. Анализ на състоянието на "Успех-ССБ Холдинг" ЕООД, дъщерните му дружества и перспективи за развитието им.
  2. Информация за стопанската дейност и финансовите резултати на търговските дружества на ССБ през периода 01.01.2007 г. - 31.12.2007 г.
  3. Отчет за дейността на ССБ през периода 01.01.2007 г. - 31.12.2007 г. и програма за дейността му през периода м. юни 2007 г. - м. май 2008 г.
  4. Годишен финансов отчет на ССБ през 2007 г.
  5. Отчет за дейността на Контролния съвет на ССБ през периода м. юни 2007 г. - м. май 2008 г.
- Попълване състава на КС на ССБ.
6. Приемане на тълкувателно решение на чл. 13 от Устава на ССБ, уреждащ предсрочното прекратяване правомощията на членове на съюзните органи и длъжности. При необходимост обсъждане решение на КС на ССБ за предсрочно прекратяване правомощията на председателя на РКС - София.
  7. Обсъждане бюджет на ССБ за 2008 г.
  8. Обсъждане на вътрешносъюзни нормативни документи.
  9. Обсъждане на постъпили жалби до XV Общо събрание на ССБ.

ПРАЗНИЧНО 24 юни - Еньовден

На 24 юни Православният свят празнува рождението на Свети Йоан Предтеча и кръстител Господен, а народният календар тачи всепобеждаващата природа.

Из нашите земи рождението на Йоан Кръстител е известно като Еньовден. Смята се, че тогава слънцето изгрява много рано, изкъпано в "жива вода", преобръща се три пъти и се връща назад. За този ден се казва още, че "Еньо си наметнал кожуха да върви за сняг", което намеква за далечното начало на зимата и за това, че Слънцето вече започва, макар и бавно, да слиза към хоризонта.

Според народните вярвания всички болести на Еньовден се къпят в "жива вода" и от изтърсените капки се образува росата, която е лековита. Преди изгрев слънце се берат полски цветя, от които се прави голям венец, през който всички се провират за здраве, а цветята от венеца се пазят цяла година. Това е денят, в който задължително се берат билки, които тогава придобиват лечебна сила.

Според преданията на всички балкански народи в нощта срещу Еньовден магьосници обикалят чуждите ниви и стада, за да привлекат плодородието в своята нива, хамбар или кошара. Бродницата, наречена "мамница", отивала в потайна доба в добра нива, изтръгвала най-добрите класове и ги отнасяла със себе си или прекосявала пътя на най-дойните стада. Ако някой успеел със скверни

тайнства да забогатее като примами чуждото, неизбежно заплащал за злината си.

В Южна България е разпространен обичаят "Еньова буля". В навечерието на празника всяка девойка пуска китка в "мълчана вода", покрива я с престилка и я оставя да пренощува до розов храст. Еньовата буля е невръстно момиченце, което гадае и нарича, докато вади китките. Правят се предсказания не само за женитба, но и за плодородие, здраве, богатство.

Днес, сред шума на града, сме позабравили тези изконни обичаи, но можем да се възползваме от безценните природни дарове и да откъснем чудодейна билка.

Еньовчето е символът на този празничен ден. Народът ни вярва, че на Еньовден с него могат да се излекуват всякакви болести. Отварата му засилва плодовитостта на добитъка и действа магически целебно на бездетните.

Казват, че на Еньовден водата придобива магическа сила, а границите между белия свят и отвъдното се "стопяват" в часовете преди изгрев слънце.

Дори и да не вярвате в магическата сила на тревите, излезте около Еньовден сред природата и ще

усетите благотворното й действие.

По материали от rozali.com

ПРЕЗ ПОГЛЕДА НА ДРУГИТЕ МЕДИИ Всичко е любов

Шенай заряза богаташ заради Орхан, усилено работим за син, признава фолкзвездата

Началото на март 2002 година. Фолкзвездата Орхан Мурад изнася в Доспат концерт, на който присъстват 15 000 души. Сред феновете са Шенай и дъщеричката й Александра от родопското село Грохотно. Момиченцето иска автограф от певица, получава го и кани любимеца си на своя рожден ден. Поканата е уважена. Детето е на седмото небе, майката се сприятелява с музиканта, а гостите се наслаждават на прекрасния му глас.

Преди години Орхан Мурад е зарязан от Антоанета, любимата жена, с която живее. "Сладураната" изчезва със спестяванията на певица - 450 000 лв. - и му завещава доста дългове. Съдбата обаче компенсира загубата и нарежда житейския пъзел на потърпевшия така, че тъкмо на рождения ден на Александра да стане "заварката" с качествена дама - Шенай.

Любовните искри

"Бях много разочарован от нежния пол, но реших да отида на рождения ден на момичето - то и майка му ме трогнаха с вниманието си", връща се в миналото фолкзвездата. Шенай грабва Орхан първо с душевността си, а после и с външния си вид - приятели "докладват" на незрящия мъж, че е много хубава и сексапилна. Обичта пламва след един месец, по време на турнето на Мурад в Турция.

дружи, любовните тръпки покълнаха именно там и дадоха чудесен плод - дъщеричката ни Сузан", продължава певицът.

Шени също се включва в разговора: "Хич не ми се ходеше на онзи концерт в Доспат, тъкмо се бях прибрала за малко от Дубай, където работех, и исках да остана с Александра у дома, да й обърна повече внимание, ала родителите ми ме посъветваха да не се затварям вкъщи и ги послушах". Младата жена, загърбила несполучлив брак, излива цялата си любов върху детето. Съдбата намига и на нея - събира я с Орхан.

Три години преди запознанството им Шенай започва работа на рецепцията на луксозен хотел в Дубай.

Владее арабски и английски и се справя отлично. В споменатия хотел отседат много известни личности: английският престолонаследник принц Чарлз, емирът на Бахрейн, бившият топмодел Клаудия Шифър и др.

По време на престоя в Дубай нашенката узнава, че "Самсунг" откриват магазин от типа шоурум. "Той е вторият в света от този род и е предназначен за така наречените дигитални приключения. Явих се на 3 пространни интервюта и чак тогава ме одобриха. Много трудно назначават жени, преди мен бяха взели само мъже", обяснява Шени.

Съперникът

Провокирам събеседничката с въпроса много ли са ухажорите, които е оставила в Дубай. Кимва утвърдително и съобщава, че запознала Орхан с един от тях. "Той е англичанин, страхотен човек, известен и много богат шоумен. Разплака се, когато му казах, че оставам в България. Но след като видя съпруга ми, се зарадва, че ме оставя в добри ръце", признава Шенай.

Голямата мечта на Шени е да стане стюардеса. "Сестра ми Виолета упражнява тази професия в Дубай, исках и аз да бъда като нея", смее се чаровната дама. Тя кандидатства три поредни години, но я отхвърлят. Омъжва се за фолкзвездата, забременява и... получава съобщение, че е одобрена. Орхан казва: "Аз нямам пари, нищо не мога да ти предложа. В начална бременност си, ако искаш, махни детето и иди в Дубай. Зная, че много искаш да бъдеш стюардеса". Отговорът на Шенай е: "Твоите думи са резултат от много терзания, няма да махна бебето, оставам тук".

Парите от "Пей с мен" - за незрящи деца

Съпрузите Орхан и Шенай живеят в Пловдив - отскоро са собственици на нов мезонет. Александра е вече е на 15, а Сузан - на 5 години. "На 20 родих първата си дъщеря, на 30 - втората, а на 40 ще родя нашето момче", заявява щастливата майка. "Усилено работим за наследника от мъжки пол", допълва щастливият баща.

Задружното семейство няма домашен любимец. С удоволствие би се грижило за малко кученце, но таткото се притеснява, че може да го настъпи, без да иска.

Житейският дискомфорт на Орхан може да се ликвидира чрез операция на очите. "Една от причините да участвам в "Пей с мен" е тъкмо тази операция. Ако с Мариета, моята партньорка, се класираме на първо място и вземем 500-те хиляди лева, ще помогна както на себе си, така и на няколко незряци да направят хирургическа намеса", заявява Орхан.

Неговото хоби са разходките из горите, те го зареждат с енергия. "Искам да имаме вила в гора, да слушам птичите песни. Там няма да пускам никаква музика, няма да гледам никакви филми и ще се отдам на любимото си занимание - четенето на книги", вметва Шени. Семейство Мурад са известни с гостоприемството си - къщата им винаги е пълна с хора. "Понякога, за да разбере що за екземпляр е някоя от посетителките, жена ми предлага да докосна бюста ѝ, т.е. да приложи втората половина на принципа "око да види, ръка да пипне", но така постъпваме само с приятели, смее се певецът.

ПРЕМИЕРА В плетката на съдбата

На дванадесети май в Национално Читалище на слепите "Луи Брайл" беше представена стихосбирката на Георги Чернев "В плетката на съдбата". Издател е Фондация "Артфорум 01" Пловдив, с финансовата помощ на Национално читалище "Луи Брайл".

В тази малка книжка са включени 24 стихотворения, писани в продължение на няколко десетилетия. Авторът е роден в село Оряховица, Старозагорска област през 1949 г. Завършил средното си образование в Стара Загора, той започва работа в ПП "Успех" в Пловдив. По-късно се премества на работа в предприятието в София. Учи задочно Българска филология и право.

На премиерата книгата беше представена от г-н Спас Карафезов, след което Наташа Велкова и Георги Чернев прочетоха стихове от нея.

Димитрина МИХАЙЛОВА

В догонване на пропуснатото време

А стана така, че по причини, на които не можех да противодействам, аз не можах да бъда там. Не можах, а много исках да кажа на Гошо и на останалите малко нещо от това, което четенето на стихосбирката сътвори в мен. Но то все пак трябва да бъде казано, не само защото авторът го заслужава, а много повече за това, че ние, които четем и ще четем тези стихове имаме нужда да споделим провокираните от тях мисли и преживявания.

Преди много, много години по волята на съдбата се случи така, че с Гошо Чернев бяхме заселени в една стая на Общежитието на Успех в Пловдив. Едва що бях навършил петнайсет и естествено се опитвах да живея така, като че ли на света няма други ограничения, освен тези, които сам съм си създал - по юношески напорист и дръзновен, по пролетарски груб и безкомпромисен, човек на бунта и самоподхранващата се неудовлетвореност.

Гочето беше с няколко години по-голям от мен и от останалите в компанията. Беше неотделима част от групата. Тихо, понякога почти незабележимо, участваше в много от шуротиите ни, но и в най-атраktivните ни начинания си оставаше той една неповторима и непостижима индивидуалност.

Не беше нашият лидер. Не беше, защото нямаше никакво желание да бъде. Затова пък лично за мен той беше моят много тактичен, много толерантен и всеотдаен, много авторитетен коректив.

Корективът не се караше, не мъреше, не налагаше своето "единствено правилно мнение". Срещу изявите на моята необразована воинственост и примитивизма на нетолерантността и самозаблудите той предлагаше образци от поезията и въобще от човешката култура. Не се уморяваше да ни чете, не се уморяваше да показва, че ние не сме нито най-умните, нито единствените умни. И го правеше така, че от това моето самочувствие и самоуважение не се накърняваше, а само се обогатяваше и все повече придобиваше възможностите на една самоусъвършенстваща се интелектуална и нравствена система. Когато написа своето "Не ми отстъпвайте местата си в тролея", той изразяваше не своите, а моите и на другите преживявания, защото по това време неговото зрение беше добро и на него никой не му отстъпваше мястото си в тролея. Но той беше част от нас и нашата кауза беше и негова.

Всичко, до което се докосваше ставаше негова лична кауза. Приятелството, любовта, семейството, поезията бяха и си останаха неговите най-страстни привързаности.

От онези, изглеждащи ми все по-хубави и все по-хубави, години познавам и част от стиховете, които са влезли в "В плетката на съдбата". Нямам претенцията да говоря за тях от позициите на професионалиста. Не бих казал, че те са еманации на съвършенството в поезията, но никой не би могъл

да отрече многопластовата им емоционалност, дълбоко изстраданата им съдържателност и всепроникващата им човечност. Това е поезия, която не може да се чете за отмора и развлечение. Четенето на тези стихове не те разтоварва, не те отпуска. Точно обратно, зарежда те с енергията на един почти фаталистичен, отчаян оптимизъм.

От онези години ми е останал споменът за едно стихотворение, което завършваше приблизително така: "и знаеш ли колко му е тъжно на вятъра, че всичко отива на вятъра?". Много се надявах да го видя в стихосбирката, а ето че не го намерих. Някога то много ми харесваше, защото за незнаещия граници младежки максимализъм всичко, което е по-малко от всичко е не повече от нищо. Всичко, което не е напълно тъждествено на идеала е само суета сует и всячески суети.

Днес обаче не съм на петнайсет, а само на малко над петдесет и се досетих за мъдростта на тази липса. Един пълен със съдържателни усилия живот не може да е живот отишъл на вятъра, така че и самият вятър едва ли може да намери всичките си някогашни основания, от които да му е станало чак толкова тъжно, че всичко отива на вятъра.

От мъдростта на преживяното много по-истинско е усещането, че:

"Не, не напусто бяхме млади,
надмогнали житейските вълни,
приятели от летните бригади,
приятели от трудните ми дни!"

И това не е мъдростта на пенсионираното битие. Не, напротив, това е пак онази същата мъдрост, която не може да съществува без да има своите страстни желания, без да има своите неостаряващи каузи.

Ето защо ще кажа, че последният стих, стихът, с който се подпечатва "Мъжкия паспорт" на Гошо не показва истинското състояние на нещата.

"От утре се качвам отново на ринга..." Не, Гоче! Ти не можеш от утре пак да се качиш на ринга, просто, защото ти никога не си слизал от него.

Твоите стихове убеждават, че в света все още има поне един човек, за когото искреността и прямотата, толерантността и топлотата, честността и добротата, любовта и мечтата не са изгубили смисъла си заедно с изпепелените листи на големия лексикон на времето. А там, където има поне един, може би има и двама, а може би могат да се открият и повече. Защо не?

Петър СТАЙКОВ

Молба

Не ми отстъпвайте местата си в тролея!

Искам да поживея с вдигнато чело,
с красивата илюзия на обречен смешник.

Но даже бабичките се повдигат и безмилостно ми сочат местата си.

Хора, аз ви моля - не ми отстъпвайте местата си в тролея!

Пролетно разсъмване

Невероятно просто и навреме еква кукуригане с достойнство,
кукуригането - песен и изригване, и неспокойство.

Кучетата лаят дрезгаво

срещу смутеното зелено. Из хралупите излитат песенни мислите като авлиги.

Едно момче усмихнато, подсвирквайки, прескача хоризонта. С конец завързва слънцето
и слънцето прилича на балонче. Това е истинският час за влюбени!

Слънцето се отразява в чашата на любовта.

Да пием, Акна-Ирам, за здравето на вятъра,

За здравето на този ден!

Този ден е наш, защото ние го разбудихме.

Плетка

Нова плетка жена ми плете.

Нова плетка, с нови грижи

- трябва пари за апартамент,

- трябва дъщерята да подстрижем.

- Трябва за буците в гърлото мелничка и стъргало за психоръждата.

- На сърцето му става тесничко в плетката на съдбата.

Неусетно се свряло червейче

в радостта, в обичта, в песните. И се късат с болка нервите, сякаш нишки овесени.

"Плетенето е транквилант!" - казват с апломб

невролозите. А по плетката

на жена ми пъплят грижите - малки булдозери...

Защо ли гълъб кацна на балкона

Приятели от летните бригади, приятели от трудните ми дни,
съдбата ни устройваше засади - пари, интриги, постове, жени.
Изпълнили с мечти тетрадки,
вързопче от надежди свили,

кръстосахме модерните предградия
по дири на кози и зилове.
И ципа на живота се разтвори,
пое ни улея на хищността.
И озовахме се в транжорна
под острите резци на мерзостта.
Нащърбени и поокълцани,
натикани в калъпа скапан на битието ни разскърцано,
през люлките и гробовете шляпаме с цървулените си пристрастия.
А някъде към хоризонта, сякаш пред икона,
то - пламъченцето на милостта - не е угаснало...
Но ето - гълъб кацна на балкона!
Защо ли? Може би това е духът на младостта отминала
да види след толкова години
спотайва ли се някой, без да се покае?
Той броди и не си отива.
Напомня - има още за нас незабравки.
И дъжд горчилката отмива.
И на илюзиите не сме давали оставки..
Не, не напусто бяхме млади,
надмогнали житейските вълни,
приятели от летните бригади,
приятели от трудните ми дни!

Рекламация

Дядо Господи, днес искам да ти върна тоя свят от тебе сътворен.
В забоя с неподатливи пластове,
където копаехме щастие,
избухна гризу с много сложен състав
- недоверие, завист, безхаберие, ненавист,
- агресии, агресии и бесове, бесове, бесове...
Дядо Господи, днес искам да ти върна този свят, от тебе сътворен, омерзен!

Мъжки паспорт

Простете, неделни трамваи, нескритата липса на такт
- минавам далече, нехаен към вашия лъскаво-релсов свят.
С какво ме примамвате?
С какво ли ще ме съблазните?
С пищността на рекламите
или с лудостта на гълпите?
Дори разкопаните улици намигват ми свойски, незлобно.
Фадроми човъркат без скрупули асфалт и мисловни пломби.
А знаете ли - в тия модерни предградия
Предимно се лашкаш все в улици малки, без изход!
Без да се натрапва, довчерашните ми аркади
ветрецът унило облизва...
То бяха отвсякъде удари
обратни, крошета, под кръста, в лицето...
Поваляха, ритаха, плюеха грубо.
Но... ставах умопомрачено и аз ги разчеквах!
Такъв - непожален, нефотогеничен, с душа, набраздена
от горест и на хардковарството от бича, и карма от шемет пришпорена -
Това е то моят си мъжки паспорт. Паспорт доживотен, завинаги!
Чепат, своенравен, разчорлен
от утре се качвам отново на ринга...

Георги ЧЕРНЕВ

СЪОБЩЕНИЕ Относно обучение в Медицинския колеж

Уведомяваме Ви, че приемът за учебната 2008/2009 г. в Медицинския колеж "Й. Филаретова", по специалността "Масажист" ще бъде без приеман изпит.

Срокът за подаване на документите е от 28 юли до 17 август на 2008 г.

Условие за успешен прием е сборът от балообразуващите оценки по литература и биология и общата оценка от дипломата.

За повече информация да се ползват телефоните:

915 46 46

915 46 20

915 46 25

ТВОРБИ ОТ СЛЕПИ АВТОРИ Конфликт

Един перфектен разказ

Пепи стана пастор! Дааа. Пепи стана пастор, но продължава да работи и като дисководец. "Сега при капитализма - казва Пепи - хората трябва да работят поне на две - три места по 15 - 16 часа на ден". Но защо докато едни хора работят на две - три места по 15 - 16 часа на ден други биват съкращавани от работа, Пепи не можа да ми обясни. Както и да е. Аз по разбираеми, или съвсем неразбираеми причини, не работя никъде, или почти никъде. Цял ден слушам радио или гледам телевизия. Думите, думите ме опияняват! Перманентен, алтернатива, бенефициент, все хубави красиви думи. Обаче, най-много ме кефи думата Перфектен. Неотдавна слушах разговор между журналист и ексминистър. "Вие докато сте били министър - каза журналистът - сте си продали сам на себе си един ресторант почти без пари. С една дума откраднали сте го." Така каза журналистът и хич окото му не мигна. Но и на ексминистърът окото му не мигна. "Да, така е - отговори той - но аз имам перфектен договор." Щом чух, че договарят му е перфектен аз много яко се изкефих, а журналистът клекна. Щом един договор е перфектен нищо не може да се направи. Скоро пък чух, че били разкрити "схеми за източване на държавни фондове". Как така ще източват държавни фондове - възмутих се много силно аз, защото у мен медиите са формирали една активна гражданска непримиримост към негативните явления, подронващи основите на и без това крехката ни млада едва 20-годишна демокрация. Обаче след като разбрах, че схемите за източване на въпросните фондове били перфектни веднага се успокоих - така може. След като нещо е направено перфектно, то е направено от перфекционисти. Бих казал дори от перфектни перфекционисти. Само, че аз май съм много обстоятелствен. Трябва по-кратко. С една дума, след като научих толкова много нови думи, аз написах един перфектен разказ. Естествено най-напред го прочетох на Пепи. Той много внимателно ме изслуша (от както стана пастор той много внимателно изслушва), а после ме попари.

- Имаш много беден речник. - каза той.

- Кво? - възмутих се аз - Кой има беден речник, бе? Аз ли дето знам толкова много думи: перманентен, алтернатива, бенефициент.

- Тази думи - каза Пепи бавно - можеш да си ги завреш някъде. Те работа не ти вършат. Ако искаш да те забележат, когато пишеш трябва да използваш други думи като например: лайно, педераст, скапан задник, и трябва много да псуваш. Така пише Бат Рангел.

- Кой е тоя бат Рангел? - питам аз.

- Бат Рангел е един голям рап изпълнител. Той сам си пише песните. Сега ще ти изпея една негова песен.

Пепи се огледа да не би наблизко да има някой от неговите енориаши и тихо запя:

Мамка ви, мамка ви, мамка ви мръсна!

Отивам на запад и хич не ви бръсна.

Защо ще ви бръсна, задници скапани.
Знаете само да лапате, лапате!

- Чакай - прекъснах го аз - Тази песен вече съм я чувал по радиото от едно хумористично предаване и зная, че не твоят бат Рангел, а друг е автор на текста.

За пръв път влизах в открит конфликт с Пепа и това никак не му хареса.

- Слушай, умнико - каза през зъби той - ти що не си гледаш масажите! Имаш такава хубава професия, ами си решил да писателстваш.

- И ти имаш хубава професия - не му останах дължен аз - нали си "оператор" на шевна машина. Защо не си гледаш шевната машина, ами си станал диджей, а сега и пастор си станал.

Този път Пепа не каза нищо. Погледна часовника си и отиде в черквата при своите енориаши. За дискотеката беше още рано. Аз пък си купих тетрадка с дебели корици и химикалка.

Аз

Аз не съм динозавърът Яворов!

Нито Ботев - титанът!

Аз съм един масажист,

Който се грижи за вашето тяло,

За вашите мускули,

За вашите стави!

И само понякога плахо се вмъквам в душите ви

С някое стихче несретно,

С някоя мисъл неканена

С някоя думичка грубичка!

Не ви притеснявам нали!

А колко много искам....!

Димитър Грудев

25.04.2008 г.